

Οὗτος ἐξέτεινε τοὺς βραχίονας καὶ ἐπρόφερε τὰς ἱερὰς λέξεις. Τῇ ἰδίᾳ στιγμῇ, θόρυβος ὀπλῶν ἠκούσθη εἰς τὴν Δίοδον· ἡ Δευκὴ τρομασμένη, ἐρρίφθη εἰς τοὺς βραχίονας τοῦ Μαρσῶ.

— Ἀρά γε ἐμεῖ ἔρχονται νὰ ζητήσωσι; ἀνέκραξεν ὦ φίλε μου! φίλε μου, πόσον κατὰ τὴν στιγμήν ταύτην ὁ θάνατος ἐσται μοι φρικώδης!

Ὁ νέος στρατηγὸς ὤρμησεν ἔμπροσθεν τῆς θύρας, ἐπιστόλιον εἰς ἐκάστην χεῖρα ἔχων. Οἱ στρατιῶται ἐκπεπληγμένοι ὥπισθοδρόμησαν.

— Παρηγορήθητε, τοῖς εἶπεν ὁ ἱερεὺς παρουσιάζομενος, ἐγὼ μέλλω νὰ ἀποθάνω.

Οἱ στρατιῶται τὸν περιεκύκλωσαν.

— Τέκνα! ἀνέκραξε δι' ἰσχυρᾶς φωνῆς ἀπευθυνόμενος εἰς τοὺς νέους συζύγους· τέκνα, εἰς τὰ γόνατα· διότι, τὸν ἕνα πόδα εἰς τὸν τάφον ἔχων, ἀποστέλλω ὑμῖν τὴν τελευταίαν μου εὐλογίαν καὶ ἡ εὐλογία τοῦ θνήσκοντος εἶναι ἱερὰ.

Οἱ στρατιῶται καταπλαγέντες ἐτήρουν σιωπὴν ὁ ἱερεὺς ἐξήγαγε τοῦ στήθους του σταυρὸν ὃν κατῶρθε νὰ ἀποκρύψῃ ἀφ' ὅλας τὰς ἐρεῦνας· τὸν ἔτεινε πρὸς αὐτοὺς ἔτοιμος νὰ ἀποθάνῃ, ἦτο δι' αὐτοὺς ὡς νὰ ἐπαρακάλει. Ὑπῆρξε στιγμή σιωπῆς καὶ ἐπισιμότητος καὶ ἦν πάντες ἐπίστευσαν τὸν Θεόν.— Βαδίσωμεν! εἶπεν ὁ ἱερεὺς.

Οἱ στρατιῶται τὸν περιεκύκλωσαν· ἡ θύρα πάλιν ἐκλείσθη, καὶ τὸ πᾶν ἐχάθη ὡς νυκτερινὴ ὄπτασις.

Ἡ Δευκὴ ἐρρίφθη εἰς τοὺς βραχίονας τοῦ Μαρσῶ.

— ὦ! ἂν με ἐγκαταλείψῃς, καὶ ἔλθωσι νὰ με ζητήσωσιν οὕτω, ἂν δὲν σέ ἔχω νὰ με βοηθήσῃς νὰ διαβῶ τὴν θύραν ταύτην. ὦ! Μαρσῶ, φαντάζεσαι, εἰς τὴν λαιμητόμον, ἐμέ! ἐμὲ εἰς τὴν λαιμητόμον, μακρὰν σοῦ, κλαίουσιν καὶ προσκαλοῦσιν σε, χωρὶς νὰ με ἀποκρίνῃσαι! ὦ μὴ φεύγεις! Ὅ! ῥιφθῶ εἰς τοὺς πόδας των, θά τοῖς εἴπω ὅτι δὲν εἶμαι ἔνοχος, νὰ με ἀφήσωσιν εἰς τὴν φυλακὴν μετὰ σοῦ καθ' ὅλην τὴν ζωὴν μου, καὶ νὰ τοὺς εὐλογήσω. Ἀλλ' ἂν με ἐγκαταλείψῃς!... ὦ! μὴ λοιπὸν με ἀφίνεις!

— Δευκὴ, εἶμαι βέβαιος ὅτι θά σέ σώσω, ἐγγυῶμαι τὴν ζωὴν σου· εἰς ὀλιγώτερον τῶν δύο ἡμερῶν θέλω εἶσθαι ἐδῶ με τὴν χάριν σου, καὶ τότε δὲν θέλει εἶσθαι ζωὴ φυλακῆς καὶ δεσμοτηρίου, ἀλλ' ἐλευθερίας, εὐδαιμονίας καὶ ἔρωτος.

Ἡ θύρα ἤνοιξε, καὶ ὁ δαισμοφύλαξ ἐφάνη. Ἡ Δευκὴ συνέσφιξε ἰσχυρότερον τὸν Μαρσῶ εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς· δὲν ἠθέλησε νὰ τὸν ἀφήσῃ, καὶ ἐν τούτοις ἐκάστη στιγμή ἦτο πολῦτιμος· ἀπέσπασεν ἐλαφρῶς τὰς χεῖρας τῆς ὅς ἡ ἄλυσσος ἐκράτει, τῇ ὑποσχέθη ὅτι θά ἐπιστρέψῃ πρὶν τοῦ τέλους τῆς δευτέρας ἡμέρας:

— Ἀγάπα με πάντοτε, τῇ εἶπε χυνόμενος ἐξω τοῦ δεσμοτηρίου.

— Πάντοτε! εἶπεν ἡ Δευκὴ ἐπαναπύπτουσα καὶ δεικνύουσα αὐτῷ εἰς τὴν κόμην τῆς τὸ ἐρυθροῦν ρόδον ὅπερ τῇ ἔδωκε· καὶ ἡ θύρα ἐπανεκλείσθη ὡς ἡ τοῦ ἄδου. (ἰχολουθεῖ).

ΠΕΡΙ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ ΤΩΝ ΣΑΜΙΩΝ.

Ἡ Σάμος εἶναι νῆσος μεγάλη καὶ παλαιόθεν πλουσία καὶ πολυάνθρωπος. Κεῖται ἀπέναντι τῆς Ἀσίας, ἀντικρυ τῆς Μιλήτου. Παλαιότατα ἦτον ἐρημος καὶ πλήρης θηρίων, ὠνομάζετο δὲ τότε Παρθενία, καὶ Δρυοῦσσα καὶ Ἀνθεμὶς καὶ Μελάμφυλος. Πρῶτος αὐτῆς Βασιλεὺς ἐχηρμάτισεν ὁ Ἀγκαῖος ἀφοῦ πολλὰ μεταξὺ πέλας κύλικος καὶ χεῖλασι ἄκρου παροιμία ἐρρίβη, ὡς λέγει ὁ Ἡρακλείδης, ὅστις γήμας Σαμίαν τὴν θυγατέρα τοῦ Μαινάνδρου ὠνόμασε τὴν νῆσον Σάμον, ἀκολούθως ἀρ' οὐ ἐδασίλευσαν εἰς αὐτὴν διάφοροι βασιλεῖς κατηργήθη ἡ βασιλεία καὶ ἐθεσπίσθη ἡ δημοκρατία.

Οἱ κάτοικοι τῆς νήσου ταύτης ἦσαν Αἰεεγες, Κᾶρες καὶ Λυδοὶ καὶ ὑπῆρξαν ἀνέκαθεν πνευματώδεις, γεωργοὶ περιώνυμοι, ναῦται ἐπιτηδεύοντες, ἐμποροὶ ῥιψοκίνδυνοι, τεχνῖται καὶ ἐπιστήμονες ἱκανότατοι, ἀθληταὶ ἀριστοὶ μεταξὺ τῶν Ἰωνῶν, πολῖται φιλελεύθεροι, γενναῖοι καὶ ἐνάρτεοι καὶ ὁ πλουσιώτερος Δῆμος τῆς Ἰωνικῆς συμμαχίας εἰς ἣν ὑπῆγετο. Ἐὰν πιστεύσωμεν τὸν Ἡρόδοτον οἱ Σάμιοι ἐθαυμάσθησαν διὰ τρία κολοσσαῖα ἔργα. Πρῶτον. Διὰ τὸ ὅρος ἐκείνο τὸ ἔχον ὕψος ἑκατὸν πεντήκοντα ὀργυῶν τὸ ὅποιον ὀρύξαντες κάτωθι ἐποίησαντο ἀμείστομον, με μῆκος ἐπτὰ σταδίων καὶ με ὕψος καὶ εὖρος ὀκτὼ ἐκάτερον ποδῶν, διὰ παντὸς δὲ αὐτὸ ἐποίησαντο, ἕτερον ὄρυγμα ἔχον βάθος εἴκοσι πηγῶν καὶ εὖρος τριῶν ποδῶν, δι' οὗ τὸ ὕδωρ ὀχετευόμενον διὰ σωλῶνων ἤρχετο εἰς τὴν πόλιν ἐκ μεγάλης τινὸς πηγῆς. Δεύτερον. Διὰ τὸ ἐν τῷ λιμένι τῆς Σάμου πονηθὲν πρόχωμα ἔχον βάθος εἴκοσι ὀργυῶν μῆκος δὲ τοῦ χώματος ἐπὶ δύο σταδίων, καὶ τρίτον. Διὰ τὴν ναυπήγησιν νηὸς τινας μεγίστης, ὁμοίᾳ τῆς ὁποίας μέχρις Ἡροδότου δὲν εἶχε γίνεαι εἰς Ἑλλάδα.

Ἡ περιφέρεια τῆς νήσου εἶναι ἑξακοσίω κατὰ τὸν Στράβωνα σταδίων, εἶχεν ὄρη σκεπασμένα ἀπὸ δένδρα καὶ διηνεκῇ χλόην, ἐξ ὧν ἐγεννῶντο ποταμοὶ καὶ πηγαὶ ἀναρίθμητοι, περιβρέχουσαι τὰς πεδιάδας, ὑδραγωγεία, προχώματα, ναοὺς, τεμένη, θυσιαστήρια, ἑορτὰς καὶ πανηγύρεις, ἀγῶνας, διδακτήρια γυμνάσια, καὶ πᾶν ἄλλο δυνάμενον νὰ μεγαλύνῃ καὶ κραταιώσῃ τοὺς κατοίκους αὐτῆς.

Πολλοὶ νομοθεταὶ ὑπῆρξαν εἰς τὴν νῆσον ταύτην οἵτινες ἐδίδαξαν τοὺς Σαμίους ἵνα γίνωσι τοιοῦτος λαὸς, ἀλλ' ἐκείνος ὅστις τοὺς ἐλάμπρυνεν ὑπῆρξεν ὁ θεὸς Πυθαγόρας ὅστις διὰ τῶν χρηστῶν αὐτοῦ ἠθῶν διὰ τῆς παιδείας καὶ ἀρετῶν του, περιέβλεπτον ἐπὶ πρὶν τῆς περιηγήσεώς του, μετερρύθμισεν τὴν νομοθεσίαν τῶν Σαμίων ἐπὶ τὸ σοφώτερον, ὥκοδόμησε τὴν κυριώτεράν βάσιν τῆς ἀνατροφῆς τῆς νεολαίας, ἐπενόησεν εἰς τὰς μαθηματικὰς ἐπιστήμας ἀνακαλύψαι σπουδαίας, ἀγνώστους μέχρι τῆς ἐποχῆς του καὶ ἐστερέωσεν ἐκείνην τὴν περιώνυμον σχολὴν, ὅτις παρήγαγε τόσους μεγάλους ἀνδρας.

Ὁ δαιμόνιος αὗτος ἀνὴρ ἀφοῦ τοιοῦτους νόμους

ἔθεσεν εἰς τὴν πατρίδα του, ἀπεφάσισε νὰ περιη-
γῇ τὴν γῆν διὰ νὰ δυνήθῃ νὰ μεγαλύνῃ αὐτοὺς
εἰς τὴν ἐπιστροφὴν του ἐπὶ μᾶλλον ὅθεν περιελθὼν
ὅλα τὰ κράτη εἰς τὰ ὁποῖα ἡδύνατο ν' ἀρυσθῇ παι-
δείαν ἀληθῆ διδασκῶν τὰ θεῖα ἐκεῖνα μυστήρια
τῶν θεῶν εἰς Δελφοὺς, εἰς Ἐλευσίαν, εἰς Αἴγυπτον
καὶ μάλιστα εἰς τὸ ἄντρον τοῦ Διὸς ἐν Κρήτῃ καὶ
μυθεῖς τὴν μεγάλην ἐκείνην σοφίαν δι' ἧς ἐγνώρι-
σεν ὅτι « Ἀρχὰ πολιτείας, νέων τροφὰ » καὶ ἤτις
ἀπεδόθη εἰς τὴν ἐμπνευσιν τῶν θεῶν, ἐπαγγέλθεν
εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, θαυμαζόμενος καὶ μεγαλυ-
νόμενος, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἡδυνήθη νὰ συμφιλιωθῇ
μετὰ τοῦ Πύλοκράτους, ὃν εὗρεν ἐπιστρέψας τύραν-
νον τῆς πατρίδος του, ἀνεχώρησεν αὐτῆς καὶ ἀπῆλ-
θεν εἰς Ἰταλίαν ὅπου συνεκρότησε τὴν περιήγησιν
αὐτοῦ αἴρεσιν, ἄρσεν ὅμως καὶ εἰς τοὺς ἐν τῇ πα-
τρίδι αὐτοῦ μέινοντας μαθητὰς του ὅλας τὰς ἀρ-
χὰς του καὶ ὅλα τὰ σπέρματα τῆς σοφίας τὴν ὁποίαν
ἡρύσθη χάριν τῆς ἀνθρωπότητος εἰς τὰς ἀπείρους
περιπλανήσεις του, τὰς ὁποίας οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ
ἐφρόντιζον νὰ διαδώσωσι.

Περὶ τῆς νηπιακῆς ἀγωγῆς οὐδὲν ἐφρόντισε νὰ
νομοθετήσῃ ὁ Πυθαγόρας, διότι ἐγνώριζεν ὅτι ἡ
οἰκαδὲ ἀγωγή ἦν οἱ γονεῖς ἐδίδον εἰς τὰ τέκνα των
καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του εἰς Σάμον ἦτον ἀγωγή
χρηστὴ καὶ σπουδαία καὶ δὲν ἀπῆτει τινὰ μεταρ-
ρύθμισιν, μετέβαλεν ὅμως ἐπὶ πολὺ τὴν δημοσίαν
ἀνατροφὴν. Ἄμα ὁ ἄνθρωπος ἔφρασεν εἰς τὴν παι-
δικὴν του ἡλικίαν ὅφειλεν ὑποχρεωτικῶς νὰ κατα-
ταχθῇ εἰς ἐν τῶν Γυμνασίων τῆς νήσου ὡς τακτικὸς
φρονητὴς, διὰ τὰ διδασκῶν τὰ κοινὰ εἰς ὅλους μα-
θήματα καὶ ἐπιστήμην τινὰ ἢ τέχνην ἣν ἐπεθύμει
διὰ νὰ ζήσῃ ἐντίμως μετὰ τὴν ἐκμαθήσειν.

Ὅλοι οἱ μαθηταὶ ἔζων κοινῶς διαμερισμένοι εἰς
διαφόρους κλάσεις ἦσαν δὲ ὑπόχρεοι νὰ ἐγείρονται
ὀρθριώτατα καὶ νὰ μεταχειρίζονται τὴν Μουσικὴν
ἁρμονίαν διὰ νὰ διασκεδάζωσι τοὺς ἀτμούς τοῦ ὕ-
πνου. Δύω ἀκολουθῶς ἐξέτασεις διεδέχοντο τὸ ἀφύ-
πνισμά των τοῦτο, ἡ μὲν, τί εἶπον, ἢ τί ἐπραξαν
τὴν παρελθούσαν, ἡ δὲ τί ἐμελλον νὰ πράξωσι τὴν
σήμερον. Ἡ πρώτη ἐγένετο διὰ νὰ ἐξασκῆται ἡ
μνήμη των καὶ νὰ διορθῶνται τὰς ἑλλείψεις των
ἡ δὲ δευτέρα διὰ νὰ ρυθμίζονται τὸ πολίτευμά των.
Μετὰ ταῦτα ἐνδύοντο ἐνδυμα λευκὴν καὶ καθ' ὑ-
περβολὴν καθαρὴν καὶ ἐλάμβανον πάλιν τὰ Μουσικὰ
ὄργανά των καὶ ἐψαλλον ἐνὰ ἄτματα ἕως οὗ ἐπῆρ-
χετο ὁ ἥλιος εἰς τὸν ὀρίζοντα, τότε δὲ κλίνοντες
γόνυ ἐνώπιον τοῦ φωτοβολοῦντος τούτου ἀστέρος
προσεκύνουν τὸ φῶς τοῦ οὐρανοῦ τὸ ὁποῖον κατήλθε
νὰ φωτίσῃ τὸν κόσμον, εἴτα ἀπῆρχοντο καθῆς ἰδίαι.
τέρως ἢ καὶ ὁμοῦ περισσότεροι ἢ ὀλιγώτεροι, ἐάν
ἤθελον, νὰ περιδιαβάσωσιν εἰς τὰ εὐφρόσυνα δάση
ἢ εἰς τὰς περιχαρεῖς μοναξίας καὶ νὰ συζητῶσιν
ἐνταῦθα τὰ ὑψηλὰ τῆς φύσεως τεχνουργήματα, ἢ
νὰ θαυμάζωσιν τὸ μεγαλεῖον τῆς κτίσεως ἢ νὰ
μελετῶσιν τὰ μαθήματα αὐτῶν. Ἡ ἐποπτεία καὶ
ἡ συχία ἐκείνη τῶν ὡραίων τόπων ἔθετε τὴν ψυχὴν
αὐτῶν πάντοτε εἰς γαληνιαίαν κατάστασιν, εἰς θεῖαν

νάρκωσιν καὶ τὴν προπαρεσκευάζον εἰς τὰς σοφὰς
συνομιλίας καὶ διδασκαλίας αἵτινες μετ' ὀλίγον
τοὺς ἀνέμενον εἰς τὴν ἐπιστροφὴν των ἐν τοῖς διδα-
κτῆροις, παρὰ τοῖς ναοῖς αὐτῶν, καὶ αἵτινες ἀντι-
κείμενον εἶχον τὰς ἐπιστήμας, τὴν ἠθικὴν, τὴν θεο-
λογίαν καὶ τὰς τέχνας.

Εἰς τὰ διδασκῆρια δέκιμοι τὴν ἀρετὴν καὶ παι-
δείαν διδάσκαλοι ἐδίδασκον αὐτοὺς ὅλα ἐκεῖνα τὰ
ὑψηλὰ τῆς πρακτικῆς ἠθικῆς καὶ θρησκείας μαθή-
ματα, τὰ ὁποῖα μεγαλύνουν τὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐρ-
μήνευον αὐτοῖς ἐκείνους τοὺς ἀρχικοὺς κανόνας διὰ
τῶν ὁποίων ἡδύνατο εὐκολώτατα νὰ μυηθῶσι τὴν
ὑψηλοτέραν θεωρίαν. Πολλάκις ὡς ἐν θέμασιν ἐ-
πρότεινον εἰς αὐτοὺς ὕλην μελέτης εὐφορον τινὰ
ἀρχὴν ἢ γνώμην φωτεινὴν, ζήτημά τι σπουδαῖον
ἀνάλογον πάντοτε τῆς δυνάμεως ἐκάστου, ἅπερ ἦσαν
ὑπόχρεοι οἱ μαθηταὶ νὰ μελετήσωσι τεχνολογή-
σωσι καὶ διαλύσωσιν, ὃ δὲ δεικνύων προόδους ση-
ματικωτέρας τὰ μάλιστα ἐτιμᾶτο καὶ πλουσίως
ἐθραβεύετο ἰσχυρῶς τοὺς διδασκάλους τοὺς ἄρχοντας
καὶ ἀπὸ τὴν πολιτείαν. Πολλάκις καθυπεβίβλλοντο
ἐνώπιόν των τὰ ὑψηλότερα ἀποφθέγματα, τὰ ὁ-
ποῖα ὄφειλον νὰ λύσωσιν. « Ὡς τί ἐστὶ πᾶν, τί Θεός,
τί φίλιον, τί ἀρετὴ καὶ καθῆξις. Μετὰ τὰς ἀσκήσεις
ταύτας τοῦ νοῦς διαρκούσας τὴν πλείστην ἡμέραν
ἠκολούθουν ἐκείνας τοῦ σώματος, ὡδηγοῦντο λοι-
πὸν εἰς τὰ δάση, εἰς τοὺς κήπους τῶν διδασκῆ-
ριων εἰς τὰ ὁποῖα ἦσαν θέσεις ἀρμόδιαι διὰ τὰς
γυμνάσεις τοῦ σώματος καὶ ἐκεῖσε ἀπὸ διδασκά-
λους ἱκανοτάτους ἐδίδασκοντο πάσας τὰς ἀσκήσεις
δσας ἡ Ἑλληνικὴ εὐφύα ἐφείρεν.

Τὸ γεῦμα αὐτῶν συνίστατο ἀπὸ ἄρτον, μέλι
ὄσπριον καὶ φυτικὰς οὐσίας, δὲν ἐσυγχωροῦντο δὲ
ἐκεῖνα τὰ πνευματώδη ποτὰ, ὅσα διεγείρουν εἰς τὸ
σῶμα θόρυβον, σκοτίζουν δὲ καὶ καταβαρύνουν τὸ
πνεῦμα, διότι ὁ μέγας οὗτος διδάσκαλος ἤθελε νὰ
φέρῃ τὰς ψυχὰς εἰς τὴν ὅσον ἐνεστί δυνατὴν τελειό-
τητα καὶ ἔπρεπε νὰ ἐθίσῃ τὴν νεολαίαν νὰ μὴν
ἐχῇ κλίσιν εἰς τὸ θνητὸν τοῦτο σῶμα, τὸ ὁποῖον
κρατεῖ τὰς ψυχὰς δεδεδεμέναις εἰς τὰς θελήσεις του
καὶ εἰς τὴν μετάδοσιν τῶν μολυσμῶν του. Διὰ νὰ
ἐθισθῶσι δὲ εἰς τὴν ἐγκράτειαν ἐνομοθετήθη ὥστε
« παρὰσκευασάμενοι πάντα τὰ κατὰ τὰς λαμπροτάτας
ἐπιτάσεις παρατιθέμενα, πολὺν αὐτοῖς ἐνέδλεπον
χρόνον, εἴτα διὰ τῆς θέας τὰς τῆς φύσεως ἐπιθυ-
μίας πρὸς τὴν ἀπόλαυσιν ἐκκαλεσάμενοι τὰς τρα-
πέζας ἐκέλευον αἶρειν τοὺς παῖδας καὶ παραχρῆμα
ἀγευστοὶ τῶν παρατεθέντων ἐχωρίζοντο. » Ὅσοι
ὅμως τῶν μαθητῶν ἤθελον νὰ μυηθῶσι τὴν ὑψηλὴν
φιλοσοφίαν ἐγείνοντο μόνον ἄρτου καὶ ἔπινον μόνον
ὕδωρ. Μετὰ τὰς ἀσκήσεις ἡδύνατο νὰ μεταχειρι-
σθῶσι τὸν καιρὸν αὐτῶν οἱ διδασκόμενοι ὅπως ἤθε-
λον, ἀλλὰ πάντοτε ἤθι ὡς, μέχρι τῆς ὥρας τοῦ
ὕπνου, ὅτι ὅλοι ὡς στρατιῶται εὐπειθεῖς ἀπῆρχοντο
εἰς τὰς κλῖνας αὐτῶν καὶ παρεδίδοντο εἰς τὸν νῆ-
δυμον ὕπνον.

Εἰς τὰς συνομιλίας των, εἰς τὰ παιγνίδιά των,
εἰς τὰς πράξεις των ὅλας οἱ μαθηταὶ ἐδίδασκοντο

νά φυλάττωσι τὴν αἰδῶ, τὴν σεμνότητα, τὴν ἀγάπην καὶ νά λέγωσι πάντοτε τὴν ἀλήθειαν, δὲν ἐσυγχωροῦντο δὲ ποσῶς αἱ κακολογίαι, αἱ ὕβρεις, αἱ ἀστειότητες, οἱ διαπληκτισμοὶ καὶ αἱ περιτολογίαι ἐπὶ διαφόροις ποιναῖς. Ἄμα ἐπανήρχοντο εἰς τὰς ἐστίας των, ὥφειλον νά εἰσέρχωνται εἰς λουτρὸν διὰ νά καθαρίζωσι τὰ σώματά των καὶ ἐξερχόμενοι διεμείζοντο εἰς διάφορα χωρίσματα, ὅπου ἦσαν προσκεκαυμένα αἱ τράπεζαι τοῦ δείπνου ἐκάστη διὰ δέκα συνδαιτυμόνας· ἐπὶ αὐτῶν ἐτίθετο οἶνος ὠρισμένος διὰ πάντα νέον, ἄρτοι, ὄσπρια, βραστά ἢ ὠμά καὶ ἐνίοτε μερίδες τῶν θυσιασθέντων θυμᾶτων καὶ σπανίως ἰχθύες. Τὸ δείπνον τοῦτο ὅπερ ἔμελλε νά τελειωθῇ πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου, ἤρχετο μὲ προηγουμένην πρὸς τοὺς θεοὺς προσευχὴν, μὲ θυμιάματα καὶ διάφορα ἀρώματα· τοῦτο ἠκολούθουν νέαι σπονδαὶ καὶ ἀνάγνωσις παρὰ τοῦ νεωτέρου ὅστις εἶχε χρέος νά ἀναγινώσκῃ ὅ,τι ὁ πρεσβύτερος ἔχων εἰς τοῦτο δικαίωμα ἤθελεν ἐκλέξει. Ὁ τελευταῖος οὗτος πρὶν δώσῃ τὴν ἀδελφίαν τῆς ἀναχωρήσεως, εἶχε χρέος νά ἐνθυμίζῃ εἰς τοὺς συμμαθητάς του τὰς χρεϊώδεις ἐντολάς. α Μὴ παύετε, τοῖς ἔλεγε, τιμῶντες τοὺς θεοὺς, τὰ πνεύματα καὶ τοὺς ἥρωας, εὐλαβούμενοι τοὺς γονεῖς καὶ εὐεργέτας καὶ τρέχοντες εἰς βοήθειαν τῶν παραβαينوμένων νόμων καὶ παντὸς ἀδικουμένου ὁμοίου σας· φυλάττεσθε μὴ ἀποσπάσῃτε δένδρον ἢ φυτὸν ἀπὸ τοῦ ὁποῖον ὁ ἄνθρωπος ἀπολαμβάνει ὠφέλειαν καὶ μὴ φονεύσῃτε τὸ ζῶον ἀπὸ τοῦ ὁποῖον δὲν δύναται τις ν' ἀδικήσῃ. Ἀπερχόμενοι εἰς τὰ ἴδια, ἀνακρίνατε μόνον εἰς τὸ κριτήριον τῆς συνειδήσεως τὰς πράξεις σας μέχρι λεπτοῦ λέγοντες, Πῇ παρέβην; Τί δ' ἔπραξα; Τί μοι δὲ δέον οὐκ ἐτελέσθη; καὶ αὐξήσατε τὰς ἐναρέτους, διορθώσατε δὲ τὰς ἐπιληψίμους· ἢ καὶ νά τοὺς προσκαλῇ νά λάβωσι τὰς λύρας αὐτῶν διὰ νά ψάλλωσι τὸν τελευταῖον πρὸς τοὺς θεοὺς ὕμνον διὰ νά ἡσυχάζωσι τὸν θόρυβον τῶν αἰσθητηρίων καὶ νά εὐχαριστήσωσι τοὺς θεοὺς διότι τοὺς ἔχαρισαν μίαν ἑπὶ ἡμέραν διὰ νά βλέπωσι τὴν φύσιν καὶ ἐντροφῆσθαι εἰς τὰς διδασκαλίας τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς σοφίας.

Πολλάκις τοῦ ἔτους ὠδηγοῦντο εἰς τοὺς ναοὺς τοῦ Προσειδῶνος διὰ νά δοξάσωσι διὰ πανηγύρεως τὸν θαλάσσιον τοῦτον ἄνακτα τὸν ὠδηγούντα τὰ πλοῖα τῶν πατέρων καὶ συμπολιτῶν αὐτῶν πάντοτε εἰς τὴν νίκην καὶ τὸν πληροῦντα αὐτὰ πλούτου ἀπείρου. Πολλάκις ἀπῆρχοντο εἰς τὸ προάστειον τῆς πόλεως Σάμου ὅπερ ἔκειτο δεξιόθεν αὐτῆς, ἐνθα ἦτον ὠκοδομημένος ἀπὸ τοὺς Τρωϊκοὺς ἔτι πολέμους, ὁ εὐρυχωρότατος τῶν ἐν Ἑλλάδι ναῶν, ναὸς, ὁ τῆς Ἥρας, διὰ νά δοξάσωσι τὴν γέννησιν τῆς θεᾶς θυγατρὸς τῆς νήσου των καθότι ἔλεγον ὅτι ἐνταῦθα ἐγεννήθη ἡ θεὰ αὕτη ὑπ' ἐνός τῶν χαμοκλάδων τῶν ὀνομαζομένων Ἀγνῶν, τὰ ὅποια ἐφύοντο εἰς τὸν ποταμὸν Ἰμβρᾶσσον, ἢ διὰ νά ἑορτάσωσι τὴν ἐνιαύσιον ἡμέραν τοῦ ὕμναίου αὐτῆς μετὰ τοῦ Διὸς ὁμοῦ μὲ τὰς ὠραιότερας νεανίδας τῆς νήσου, διὰ σπονδῶν καὶ θυσιῶν, διὰ δημοσίων ἀγώνων, σωματικῶν ἀσκή-

Βυτέρπη τόμ. Η. φυλλ 70.

σεων καὶ νοητικῶν ἐφευρέσεων καὶ διὰ νά λάβωσιν ὡς δῶρον τῆς νίκης των δενδρίδιόν τι ἐκ τοῦ Ἀγνίου τὸ ὁποῖον ἐλέγετο σύμβολον παλαιότερον τῆς ἐλαίας τῶν Ἀθηνῶν, τοῦ φοίνικος τῆς Δήλου, τῆς δρυὸς τῆς Δωδώνης, τῆς ἀγριελαίας τῆς Ὀλυμπίας, καὶ τῆς Πλατάνου τῶν Δελφῶν, ἣν ἐφύτευσεν ὁ ἴδιος Ἀγαμέμνων· ὥφειλον ὅμως οἱ ἐν τῷ ναῷ τούτῳ εἰσερχόμενοι νά ἔχωσιν οὐχὶ μόνον τὸ σῶμα καθαρὸν πάσης ἀδίκου πράξεως, ἀλλὰ καὶ τὴν ψυχὴν ἀγνεύουσιν. Πολλάκις τοῦ ἔτους ἀπῆρχοντο καὶ εἰς τὴν ἑορτὴν Ἐλευθερία προσαγορευθεῖσαν, ἥτις ἐγένετο πρὸς τιμὴν τοῦ Ἑρωτος, διὰ νά δοξάσωσι τὸν θεὸν τοῦτον καὶ νά γυμνάζωνται εἰς τὸ γυμνάσιον ὅπερ παρὰ τῷ ναῷ ὠκοδομήσαντο οἱ Σάμιοι πρὸς τιμὴν τοῦ θεοῦ τούτου.

Τοιαύτην ἀνατροφήν ἐλάμβανον οἱ νέοι τῆς Σάμου, τὴν ὁποίαν ἐὰν ἤθελον νά καταταχθῶσιν εἰς τὸ ἀδελφάτον τὸ Πυθαγόρειον, ἢ ἐὰν ἤθελον νά γίνωσι μαθηταὶ καὶ ἀπόστολοι τῆς Πυθαγορικῆς φιλοσοφίας ἐπεξέτεινον ἔτι πλέον καὶ ἀπεκαθίσταντο σοφοὶ ὡς ἦσαν σοφοὶ καὶ ὀλοισχερῶν οἱ μαθηταὶ τῆς σχολῆς ταύτης.

Οἱ τοιοῦτοι μαθηταὶ κατετάττοντο εἰς τὴν τάξιν τῶν πρωτοπείρων καὶ τρεῖς κατὰ συνέθειαν χρόνους δὲν ἀπελάμβανον ἀπὸ τῆς ἐταιρίας τὴν περίθαλψιν ἐκείνην ἣν οἱ τέλειοι μαθηταὶ ἠξιοῦντο, μήτε παρ' αὐτοῖς εἶχον ἀρκετὴν τιμὴν καὶ ὑπόληψιν ὡς ἀρχαριοί. Μετὰ τὴν τριετίαν εἰσῆρχοντο εἰς τὴν ἐταιρίαν, ἐνδυνάμενοι πάραυτα ἰδιαίτερόν τι φόρεμα λευκὸν καὶ μακρὸν μὲ πορφυρὰς παρυφὰς ἐκ βάμβακος τῆς Αἰγύπτου καὶ ἔκτοτε ὥφειλον νά ἡταιρῶντο καθ' αἰῶνα τοῦ σώματος, διὰ τοῦτο συχνάκις ἐλούοντο καὶ ἠλείφοντο μὲ διάφορα ἀρωματικά, ὅλας δὲ τὰς ὥρας τοῦ ἡμερονυκτίου διήρουν κατὰ τάξιν καὶ αὐστηρῶς μετεχειρίζοντο ἐκάστην εἰς τὸ ἐπιτήδευμα διὸ προσδιωρίσθη, ἦσαν δὲ ὑπόχρεοι κατὰ τὰ πρῶτα πέντε ἔτη νά ἦναι σιωπηλοὶ καὶ σεμνοὶ, διὰ νά δύνανται νά δαμάζωσι τὴν περιέργειάν των, ν' ἀποσπῶνται ἀπὸ τοῦ κόσμου τὰς ἐπιθυμίας καὶ ν' ἀσχολῶνται μόνον εἰς τὸν θεὸν καὶ τὴν ὑψηλὴν ἐπιστήμην ἣν ἐδιδάσκοντο. Οἱ καθαρισμοὶ ἐν καιρῷ προσευχῆς καὶ αἱ διάφοροι ἀσκήσεις τῆς εὐσεβείας ἦσαν ἀδιάλειπτα χρεῖα των. Ἦκουον ἐκ διαλειμμάτων τὰς συμβουλὰς τῶν ἀρχηγῶν τῆς αἵρέσεως, οἵτινες ὅταν ἡχαιοτοῦντο εἰς τὰς ἐπιδόσεις των ταύτας, τοὺς συγκατέταττον εἰς τοὺς τελείους μαθητάς καὶ τοὺς ἐδέχοντο εἰς τὴν ἱερὰν καὶ μυστικὴν διδασκαλίαν. Ἄν ἠπάτουσαν τὰς ἐλπίδας τῶν διδασκάλων των τοὺς ἀπέπεμπον, δίδοντες αὐτοῖς τὴν περιουσίαν ἣν ἀπ' ἀρχῆς παρεκατέθεσαν εἰς τοὺς λεγομένους οἰκονόμους τῆς ἐταιρίας μετὰ τοῦ τόκου αὐτῆς. Ἐκτοτε ἐξηλείφοντο οἱ τοιοῦτοι ἀπὸ τῶν κατὰλογον τῶν ζώντων συναδελφῶν, ἐποιοῦντο δι' αὐτοὺς τάφοι ἐντὸς τῶν αὐλῶν τῶν διδασκῶν καὶ δὲν τοὺς ἐγνώριζον πλέον, ἂν τυχαίως ἤθελον καθ' ὁδὸν τοὺς ἀπαντήσῃ. Οἱ τακτικοὶ σύντροφοι ἐδύναντο δι' ἀδείας τοῦ ἀρχηγοῦ νά εἰσέρχωνται πάλιν εἰς τὸν κόσμον, νά ἐκπληρῶσιν εἰς αὐτὸν τ' ἀξιώματα ἅπερ ἐδιδάχθησαν καὶ νά φροντίσωσι περὶ

τῶν οἰκιακῶν αὐτῶν ὑποθέσεων, χωρὶς ν' ἀρνῶνται τὰς πρώτας αὐτῶν ὑποσχέσεις, ἐὰν δὲ ἔμενον διαρκῶς εἰς τὰ διδασκάλια, κατετάττοντο εἰς τὸ ἀδελφάτον. Τὸ ἀδελφάτον τοῦτο ἐπέφερον εἰς τὸν Πυθαγόραν τὴν μεγαλητέραν δόξαν, διότι ἐξ αὐτοῦ ἐξήλθον μέγιστοι νόες καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν, οἵτινες ἐδόξασαν καὶ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ τὸν ἀρχηγὸν αὐτῶν καὶ τὸ ὅποιον ἐπειδὴ εἰς τὰ στέρνα του εἶχε πᾶσαν σοφίαν, ἡδύνατο ν' ἀποκατασταθῇ τὸ κέντρον καὶ τὸ ὄργανον τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀρετῆς, ἐὰν οἱ ἄνθρωποι ἤθελον εἶσθαι εἰς κατάστασιν πάντοτε νὰ ἐννοῶσι καὶ ἐπιθυμῶσι τὴν πρώτην καὶ νὰ πραγματοποιῶσι τὴν δευτέραν.

Καθ' ὅλην αὐτῶν τὴν ζωὴν οἱ συνάδελφοι αὗτοι ἔπρεπε νὰ ἐμψυχώνωνται διὰ δύο αἰσθημάτων ἢ μᾶλλον δι' ἐνὸς μόνου, διὰ τῆς ἐσωτερικῆς ἐνότητος με τοὺς θεοὺς καὶ διὰ τῆς ὁμοιοῦσας με τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ κυριώτερα αὐτῶν ὑποχρέωσις ἦτο ν' ἀσχολῶνται εἰς τὴν θεολογίαν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐρρίθμιζον τὰ ἥθη καὶ τὴν θέλησιν των. Ἐντεῦθεν ἐκεῖνο τὸ σέβας τὸ ὅποιον δὲν τοῖς ἐσυγχώρει νὰ προφέρωσι τὸ ὄνομα τῶν θεῶν εἰς τοὺς ὅρκους αὐτῶν, ἐκείνη ἡ καθαρότης τῶν ἡθῶν, ἥτις ἀποκαθίστα ἀξίους πάσης ἀρετῆς, ἐκείναι αἱ προτροπαὶ αἱ γενόμεναι ἀμοιβαίως διὰ νὰ μὴν ἀπομακρύνωσι τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ὅπερ κατέκειε εἰς τὰς ψυχὰς των, καὶ ἐκεῖνος ὁ ζῆλος μετὰ τὸν ὅποιον κατεγίνοντο εἰς τὴν μαντείαν, τὸ μόνον μέσον τὸ ὅποιον ἡδύνατο ν' ἀνακαλύπτῃ τὴν θέλησιν τῶν θεῶν εἰς τὴν ἀστρονομίαν καὶ τὰς μαθηματικὰς ἐπιστήμας αἵτινες ἐδόξασαν τὴν ἀνθρωπότητα. Ἐντεῦθεν ὁρμώμενοι μεγίστην τῆς μνήμης γυμνασίαν, κατὰ Διόδωρον ἐποιοῦντο τοιοῦτον τινὰ τρόπον τῆς μελέτης ὑποστησάμενοι οὐ πρότερον ἐκ τῆς εὐνῆς ἡγείροντο πρὶν ἂν πρὸς ἑαυτοὺς ἀνθρωπολογήσαντο τὰ κατὰ τὴν προτεραίαν ἡμέραν αὐτοῖς πραχθέντα τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς πρωίας, τὴν δὲ τελευταίαν ἕως ἐσπέρας ποιούμενοι. Εἰ δ' ἀναστροφὴν ἔχοιεν καὶ πλείονα σχολὴν ἄγοιεν, καὶ τρίτη καὶ τετάρτη καὶ ταῖς ἑτι πρότερον ἡμέραις πραχθέντα προσελάμβανον ταῦτα πρὸς ἐπιστήμην καὶ φρόνησιν ἑτι δὲ τῶν πάντων ἐμπειρίατε τοῦ δύνασθαι πολλὰ μνημονεύειν. Ἐντεῦθεν ἑτι ἐξέρίνον τὰ αἰσθήματα τὰ ὅποια τοὺς συνῆπτον μεταξύ των καὶ τοὺς προσοικειώνων ἐπὶ μᾶλλον μετὰ τοὺς ὁμοίους των. Ποτὲ ἴσως ἄλλος δὲν ἐγνώρισε κάλλιον τὴν φιλίαν ἢ ὁ Πυθαγόρας καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. «Ὁ φίλος μου, ἔλεγον, εἶναι ἄλλος ἐγώ.» Περυμνωμένοι, ἀπὸ πάναν ιδιοτέλειαν, ἐλευθεροὶ εἰς τὰ χρεῖα των, ἀναίσθητοι εἰς τὴν ψευδοφιλοτιμίαν, κερδοξίαν καὶ τὰ εὐτελῆ συμφέροντα, τὰ ὅποια ὑποδιακοῦν τοὺς ἀνθρώπους, δὲν εἶχον πλέον τί νὰ φοβῶνται ἢ τὴν ἀντιζηλίαν τῆς ἀρετῆς καὶ τὴν ἀντίστασιν τοῦ χαρακτῆρος. Ἀπὸ τὴν πρωτοπειρίαν ἑτι κατέβαλον ὅλας τὰς δυνάμεις διὰ νὰ ὑπερβαίνωσι τὰ ἐμπόδια τὰ ἀπαντῶμενα καθ' ἑκάστην εἰς τὴν ὁδοποιρίαν τῆς ζωῆς ταύτης. Ἡ ἐνωσίς των ἐβαιωμένη ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἀρέσκειν εἰς τὴν θεότητα εἰς ἣν ὅλας τὰς πράξεις αὐ-

τῶν ἀνέφερον καὶ εἰς τὴν ἀνθρωπότητα ἣν ἤθελον νὰ μορφώσωσι, τοῖς ἐπρομήθευε θριάμβους ἀνευ κομπασμοῦ καὶ ἁμιλλαν ἀνευ φθόνου. Ἐμάνθανον ν' ἀλτσημονῶσι τὸν ἑαυτῶν των, νὰ θυσιάζωσι πρὸς ἀλλήλους ἀμοιβαδὸν τὰς δόξας των καὶ νὰ μὴ ἐλαττώσι τὴν φιλίαν μῆτε μετὰ τὴν ἀπιστίαν μῆτε καὶ μετὰ τὰς τυχούσας ψευδολογίας ἢ μετὰ ἀναρμόστους ἀστείότητας καὶ ἀνωφελεῖς μαρτυρίας. Ἐμάνθανον ἑτι νὰ μὴ ταραττώνται ἀπὸ ψυχρότητα τινὰ ὅταν εἰς τὰς συνομιλίας των ἐν αἷς ἐγένετο λόγος περὶ ζητημάτων τῆς φιλοσοφίας ἐξέφευγεν ἐκ τοῦ στόματος των ὀριμεῖα τις ἔκφρασις, ἐὰν δὲ συνέβαινε τοῦτο πρὶν δύσῃ ὁ ἥλιος ἦσαν ὑπόχρεοι οἱ δυσαρστημένοι νὰ δώσωσι τὰς χεῖράς των εἰς σημεῖον διαλλαγῆς. Εἰς ἐξ αὐτῶν εἰς τοιαύτην θέσιν εὐρεθείς, ἔδραμε πρὸς τὸν φίλον του καὶ τῷ εἶπεν, ἄς λησμονήσωμεν τὸν θυμὸν μας καὶ γίνου σὺ ὁ ἴδιος κριτὴς τῆς διαφορᾶς μας. Στέργω εἰς ταῦτα μετὰ χαρᾶς, εἶπεν ὁ ἕτερος, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐντρέπωμαι ὅτι ὦν πρεσβύτερός σου δὲν σε ἐπρόλαβον. Ἐμάνθανον νὰ νικῶσιν ἐκείνας τὰς ἀνωμαλίας τῆς φαντασίας, αἵτινες ἀτονοῦσι καὶ ταραττόνται τὴν φιλίαν. ἤσθάνοντο ὅτι ἔβραζε τὸ αἷμά των εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας αὐτῶν. Προέβλεπον στιγμήν τινα θλίψεως ἢ ἀηδίας; Ἐμακρύνοντο ἀπ' αὐτὴν καταπραΰνοντες τὸν ἀκούσιον θόρυβον ἢ διὰ σκέψεως ἢ δι' ἁσμάτων προσφυῶν εἰς τὰς διαφόρους διαθέσεις τῆς ψυχῆς, ὥφειλον παιδαγωγούμενοι ἐκείνην τὴν εὐπείθειαν τοῦ νοῦς καὶ ἐκείνην τὴν εὐκολίαν τῶν ἡθῶν τὰ ὅποια τοὺς συνῆπτον πρὸς ἀλλήλους. Εἰς τὴν νεότητά αὐτῶν ἰδιοποιοῦντο ὡς χρέος αὐτῶν ἀπαραιτήτων νὰ μὴ παροξύνωσι τὸν χαρακτῆρά των. Παιδαγωγοὶ αἰδέσιμοι καὶ συγκαταβατικοὶ τοὺς ἐπανήγαγον μετὰ διορθώσεως ἡπίας αἵτινες ἐγίνοντο εἰς προσήκοντα καιρὸν καὶ κατ' ἰδίαν, διὰ νὰ μὴ προσβάλληται ἐνώπιον ἄλλων ἡ φιλοτιμία των εἰς τὰ χρεῖα των, καὶ αἵτινες εἶχον ἐνδεῖξιν μᾶλλον πατρικοῦ φίλτρου ἢ ἐπιπληξέως. Οἱ ἀρχηγοὶ ἔζων μετὰ αὐτοὺς μετὰ πατρικὴν φιλοστοργίαν καὶ τοὺς οἰκονόμουν μετὰ μοναρχικὴν κυριότητα, τοὺς ἐπεσκέπτοντο εἰς τὰς ἀθνεῖας των, τοὺς ἐπαρηγόρουν εἰς τοὺς πόνους των, τοὺς ἐδίδασκον τὴν φιλίαν, τὴν σεμνότητα, τὴν ἀγάπην καὶ ὅλας τὰς ἀρετάς. Ἄν ἡγυκάζοντο ν' ἀπέλθωσιν ἀλλαχοῦ ἐγνωρίζοντο μεταξύ των διὰ σημείων καὶ ἐφιλοφρονοῦντο κατὰ πρώτην τὴν ἐντευξιν, ὡς νὰ ἦσαν πάντοτε ἀδελφικῶς γνωρισμένοι. Τὰ συμφέροντα αὐτῶν εὕρισκοντο τόσον συνημμένα, ὥστε πολλοὶ ἐξ αὐτῶν διέτεμον θαλάσσας καὶ ἐρήμους καὶ ἐκινδύνουν τύχας καὶ ζωὴν διὰ νὰ περιθάλψωσι πάσχοντά τινα συναδελφόν των. Εἰς ἐξ αὐτῶν περιερχόμενος πεζὺς ἐπλανήθη εἰς ἐρημὸν τινα καὶ ἐφθασε καταβεβαρυνμένος ἀπὸ κόπον εἰς τι πανδοχεῖον ὅπου ἡσθένησεν. Ὅταν ἐγνώρισε τὸν θάνατόν του μὴ ἔχων τὸν τρόπον νὰ πληρώσῃ τὸν Πανδοχέα δι' ὅσας περιποιήσεις ἐδέχθη παρ' αὐτοῦ, ἐγράφε μετὰ τρέμουσαν χεῖρα συμβολικά τινα σημεῖα ἐπὶ τινος σανίδος τὴν ὁποίον παρήγγειλε τὸν πανδοχέα νὰ τὴν θέσῃ εἰς δρόμῳ.

τινα δημόσιον, καὶ τῷ ὠρίσθη ὅτι θέλει βεβαίως ἀποζημιωθῇ. Μετὰ καιρὸν εἰς τῶν συναδέλφων τούτων, διέβη τὸν τόπον ἔνθα ἡ σάνις ἦτο προσηρτημένη καὶ περιεργασθεῖς αὐτήν, ἀπῆλθε πάραυτα εἰς τὸν παροδοχέα καὶ ἀφοῦ ἐπλήρωσεν ὅ,τι ὤφειλεν ὁ ποτέ συναδελφός του ἀνεχώρησεν. (ἀκολουθεῖ.)

ΟΛΓΑ ΘΥΓΑΤΗΡ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ

Ἡγεμονίς τοῦ Βασιλικοῦ Θρόνου τῆς Βιρτεμβέργης.

Ἡ ἀνωτέρω εἰκὼν παριστᾷ τὴν ὡραίαν θυγατέρα τοῦ μακαρίτου Αὐτοκράτορος Νικολάου Ὁλγα, Διάδοχον Ἡγεμονίδα τοῦ Βασιλικοῦ Θρόνου τῆς Βιρτεμβέργης.

Ἡ ἡγεμονίς αὕτη, ἐκ τῶν μᾶλλον ἀγαπητῶν τέκνων τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου τῆς Ῥωσσίας, διεκρίνετο, νέα οὖσα ἤδη, διὰ τοῦ λεπτοῦ πνεύματός της, καὶ, ὅθεν τῆς Εὐρώπης διέβη, κατὰ τὴν ὡραίαν

τῆς νεότητός της ἐποχὴν, ἄφησεν ἀναμνήσεις εὐαρέστους, ὡς γυνὴ πνεύματος, παιδείας καὶ ἀξίας βασιλικοῦ θρόνου.

Ἀγαπωμένη παρὰ τῶν ὑπηκόων τοῦ Πενθεροῦ της καὶ παρὰ τοῦ οἴκου τοῦ Συζύγου αὐτῆς, ἡ νέα Ὁλγα ὑπόσχεται ν' ἀναπτύξῃ αὐτὰς ἐκείνας τὰς ἀρετὰς ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ θρόνου, ὁποῖας ἀπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς ἐδιδάχθη ἐν τῷ πατρικῷ οἴκῳ τῶν Ῥομανώφ.

